A tagállamok joga

Finska

Ez az oldal a finnországi jogrendről nyújt információkat.

Jogforrások

A „jogforrások” kifejezés azokat a forrásokat jelenti, amelyekben a jogi rendelkezések megtalálhatók. Finnországban vannak nemzeti és nemzetközi jogforrások. Egyes források írottak, mások íratlanok. Az alábbiakban a valamennyi jogforrásra vonatkozó tudnivalókat foglaljuk össze.

Jogszabály-típusok – leírás

Nemzeti jogforrások

A legfontosabb nemzeti jogforrások az írott jogszabályok. A „jogszabályok” kifejezést ebben az összefüggésben tágan kell értelmezni, olyan módon, hogy az magába foglalja az Alkotmányt, a rendes törvényeket (a Parlament által hozott törvényeket), az – akár a köztársasági elnök, akár a Miniszterek Tanácsa, akár a minisztériumok által kibocsátott – rendeleteket, valamint a hierarchiában alacsonyabb fokon elhelyezkedő hatóságok által kibocsátott jogi rendelkezéseket. A hierarchiában alacsonyabb fokon elhelyezkedő hatóságok által kibocsátott jogi rendelkezéseket és a rendeleteket csak az Alkotmány vagy rendes törvény felhatalmazása alapján lehet kibocsátani, amely rendszerint megnevezi az ilyen szabály kibocsátására feljogosított állami szervet vagy hatóságot.

Olyan helyzetben, amikor nincs írott jog, az eljárási kódex 1. fejezetének 11. szakasza előírja, hogy a szokásjog szolgálhat jogforrásként. Ahhoz, hogy a szokásjog kötelező erejű legyen, annak méltányosnak kell lennie. A szokásjog hosszú időre nyúlik vissza, mostani fogalma pedig nem igazán körülhatárolt. A „szokásjog” manapság főként bizonyos állandó gyakorlatokat jelent, amilyenek például kereskedelmi tevékenységekben fordulnak elő. Mivel az írott jogi szabályozás ma már felettébb átfogó, a szokásjog manapság viszonylag csekély jelentőségű jogforrás. Néhány területen azonban – mint például a kötelmi jogban – a szokásjog igen szilárdan tartja magát még ma is.

Az előkészítő jogalkotási munka és a bírósági határozatok is jogforrást jelentenek. Az előkészítő jogalkotási munka a jogalkotó szándékáról biztosít tájékoztatást, ezért ezeket a dokumentumokat a jogszabályok értelmezésénél használják. A különböző bírósági határozatok közül jogforrásként a legfontosabbak a legfelsőbb bíróságok – jelesül a Legfelsőbb Bíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság – határozatai. E két bíróság határozatait hívják precedenseknek. Noha a precedensek jogilag nem kötelező erejűek, a gyakorlatban óriási jelentőséggel bírnak. Más bíróságok határozatai is fontosak lehetnek jogforrásként. Olyan helyzetekben, amikor egy alacsonyabb fokú bíróság határozata jogerős, az alacsonyabb fokú bíróságok gyakorlata óriási gyakorlati jelentőséggel bírhat.

A jogtudomány, az általános jogelvek, és a ténybeli érvek szintén nemzeti jogforrások. A jogtudomány feladata, hogy a jogrendszer tartalmát – a jogi rendelkezések értelmezését és osztályozását – feltárja, ennélfogva szintén jelentős helyet foglal el jogforrásként. Az általános jogelvek és a gyakorlati érvelések jogforrásként szintén jelentőséggel bírhatnak. Amint azt alább látni fogjuk, ezek a jogforrási hierarchiában alacsonyabb szinten találhatók, mint a fent említett más források.

Nemzetközi jogforrások és az uniós jog

Finnországban kötelező erejű jogforrások a nemzetközi megállapodások és a Finnország által vállalt egyéb nemzetközi kötelezettségek. A nemzetközi testületek azon gyakorlata, amely az ilyen megállapodásokra vonatkozik, szintén jogforrási jelentőséggel bír. Ilyen jogforrás például az Európa Tanács emberi jogi egyezménye; az Egyezmény értelmezése során tehát az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata irányadó.

Finnországot az Európai Unió tagjaként kötik annak jogi aktusai, rendeletei és irányelvei is. Ezek az Európai Unió legfontosabb jogi aktusai. A rendeletek valamennyi tagállamban közvetlenül alkalmazandók, az uniós irányelveket pedig a tagállamoknak kell végrehajtaniuk. A jogi aktusok végrehajtása során ennélfogva az előkészítő munka némi jelentőséget kaphat az uniós jog értelmezése tekintetében, noha ez a jelentőség sokkal csekélyebb, mint amilyet az előkészítő munka a nemzeti jogszabályok esetén kap.

Más uniós szabályozási eszközök szintén ugyanúgy kötelezik Finnországot, mint más tagállamokat. Az Európai Közösségek Bíróságának döntései szintén jogforrási jelentőséggel bírnak, hiszen azok az uniós joganyag részét képezik.

Jogszabályi hierarchia

A finn jogforrásokat szokásosan a következő csoportokra osztják: erősen kötelező, gyengén kötelező és figyelembe veendő források. A törvények és a szokásjog erősen kötelező források, ennélfogva ezek foglalják el a hierarchiában a legmagasabb helyet. Ezek alkalmazása a jogérvényesítéssel foglalkozó hatóságok hivatalos feladata; figyelmen kívül hagyásuk pedig hivatali mulasztásnak minősül. A nemzeti jogszabályi hierarchia a következő:

Alkotmány

rendes törvények (a parlament által hozott törvények)

a köztársasági elnök, a Miniszterek Tanácsa és a minisztériumok által kibocsátott rendeletek

a hierarchiában alacsonyabb fokon elhelyezkedő hatóságok által kibocsátott jogi rendelkezések.

A gyengén kötelező jogforrások – jelesül azok, amelyek a hierarchiában lejjebb helyezkednek el – között szerepel az előkészítő jogalkotási munka és a bírósági határozatok. E források figyelmen kívül hagyása nem eredményez hivatali mulasztás miatti szankciót a jogérvényesítéssel foglalkozó hatósággal szemben, de nagyobb annak a valószínűsége, hogy a határozatot egy magasabb fokú bíróság előtt megtámadják. A figyelembe veendő jogforrási kategóriában szerepel a jogtudomány, az általános jogelvek és a ténybeli érvek. A figyelembe veendő jogforrások nem kötelező erejűek, de azokat fel lehet használni egy érv alátámasztására, ennélfogva pedig azon jogalapok megerősítésére, amelyekre az adott határozat alapul.

A nemzetközi megállapodások a hierarchiában azonos helyet foglalnak el, mint a Finnországban végrehajtásukra elfogadott jogi eszközök. Így ha egy nemzetközi megállapodást törvénnyel hajtanak végre, a megállapodás rendelkezései a törvényi rendelkezések hierarchikus rangjával fognak rendelkezni. Ha azonban egy nemzetközi kötelezettséget rendelettel hajtanak végre, akkor annak rendelkezései a rendelet rendelkezéseivel megegyező hierarchikus rangja lesz. A végrehajtási rendelkezések tehát a hierarchia azonos fokán elhelyezkedő nemzeti rendelkezésekkel analógok.

Intézményi keretek

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények

A finn Alkotmány értelmében Finnországban a jogalkotási hatáskört a Parlamentre ruházták. A Parlament hozza az összes rendes törvényt, valamint dönt az Alkotmány módosításairól. A Parlament által hozott törvények vagy alapvető jogszabályok bizonyos más szerveket is felruházhatnak meghatározott ügyekre

vonatkozóan jogi rendelkezések kibocsátására irányuló hatáskörrel. Az ilyen felhatalmazás alapján a köztársasági elnök, a kormány és egy minisztérium bocsáthat ki rendeleteket. Amennyiben nincs arra vonatkozó rendelkezés, hogy kinek kell a rendeletet kibocsátania, azt a kormány bocsátja ki. Bizonyos körülmények között a hierarchiában alacsonyabb fokon elhelyezkedő hatóságot is felhatalmazhat a törvény meghatározott kérdésekre vonatkozó jogi rendelkezések megállapítására. Ez akkor fordul elő, amikor az érintett szabályok tárgyával összefüggő különleges indokok állnak fenn, és e szabályok anyagi jogi jelentősége nem követeli meg, hogy azokat törvény vagy rendelet állapítsa meg. E felhatalmazás hatókörét is egyértelműen kell meghatározni. Csak a fent említett testületek rendelkeznek hatáskörrel az általánosságban kötelező jogi rendelkezések kibocsátására.

Döntéshozatali eljárás

A jogi rendelkezések elfogadása és hatálybalépése

Egy jogszabály elfogadásához azt a kormány javaslataként vagy valamely parlamenti képviselő indítványára a Parlament elé kell terjeszteni megvitatásra. A kormány javaslatait a minisztériumok készítik el, és ezt követően a kormány plenáris ülésén vitatják meg. Ezután az elnöki ülésen hozzák meg azt a döntést, hogy a javaslatot a Parlament elé terjesztik-e.

A Parlamentben a kormány javaslata először előzetes vita tárgyát képezi, azután egy parlamenti bizottsághoz kerül megvitatásra. A bizottság szakértőket hallgat meg és jelentést készít a javaslatról. A kérdést azután a Parlament plenáris ülése elé terjesztik, ahol a vita alapjául a parlamenti bizottság jelentése szolgál. A törvényjavaslat elfogadására irányuló döntést a Parlament plenáris ülésen két olvasatban hozza meg. A Parlament a törvényjavaslatot módosítás nélkül elfogadhatja, módosíthatja, vagy elutasíthatja. A törvényjavaslat végleges sorsára vonatkozó döntés tehát a Parlament kezében van. A rendes törvényjavaslatokat a Parlament egyszerű többséggel fogadja el, míg az Alkotmány módosításához minősített többség szükséges.

Ha a Parlament a törvényjavaslatot elfogadta, azt jóváhagyásra a köztársasági elnök elé terjesztik. A törvény a törvényjavaslatban meghatározott időpontban lép hatályba, de csak azt követően, hogy azt a „Finnország Jogszabályai” című hivatalos közlönyben közzétették.

A köztársasági elnök, a kormány vagy egy minisztérium által kibocsátott rendeleteket a kérdéssel foglalkozó minisztériumban készítik el. Elnöki rendeletek esetén a köztársasági elnök a kormány által előterjesztett javaslatok alapján eljárva dönt egy-egy rendelet kibocsátásáról. A kormányrendeletek kibocsátásáról a kormány plenáris ülésein döntenek, a miniszteri rendeletek kibocsátásáról pedig az érintett minisztérium dönt. Minden rendeletet közzétesznek a „Finnország Jogszabályai” című közlönyben. A rendeletek az azokban meghatározott időpontban lépnek hatályba, nem léphetnek azonban hatályba a „Finnország Jogszabályai”-ban való közzétételük napját megelőzően.

A hierarchiában alacsonyabb fokon elhelyezkedő hatóságok által megállapított jogi rendelkezéseket – amelyeket a gyakorlatban általában döntéseknek, vagy szabályoknak és rendelkezéseknek neveznek – az érintett hatóság készíti elő, amely egyszersmind elfogadásukról is dönt. A hierarchiában alacsonyabb fokon elhelyezkedő hatóságok által elfogadott rendelkezések az előírt időpontban lépnek hatályba, és azokat az érintett hatóság szabályainak és rendelkezéseinek tárában teszik közzé.

Jogi adatbázisok

Finlex

A Finlex egy több mint harminc adatbázist tartalmazó jogi adatbank. A Finlexen szereplő jogszabályi információ hat adatbázisra tagolódik. Ez többek között a következőket tartalmazza:

a finn törvények és rendeletek fordításainak adatbázisa, beleértve a finn Parlament jogi aktusainak fordításait (többnyire angolul),

a törvények és rendeletek egységes szerkezetbe foglalt szövegei (finnül és svédül),

a törvények vagy rendeletek módosításainak jegyzékét tartalmazó referencia-adatbázis,

a lapp (számi) nyelvű törvények és rendeletek.

A finn törvények és rendeletek (jobbára angol nyelvű) fordításait egyetlen adatbázis tartalmazza. A törvények és rendeletek eredeti szövegei külön adatbázisokban vannak. A legfrissebb törvényeket Finnország jogszabályainak elektronikus gyűjteménye tartalmazza.

A Finlexen található ítélkezési gyakorlat több mint tíz adatbázisból áll. Ezek között szerepel a Legfelsőbb Bíróság ítélkezési gyakorlata, valamint a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság, a fellebbviteli bíróságok, a közigazgatási bíróságok és a szakosított bíróságok ügyei.

A Finlex más adatbázisai tartalmazzák a nemzetközi szerződéseket, a másodlagos jogszabályokat és a kormány törvényjavaslatait.

Az adatbázishoz való hozzáférés **ingyenes**.

Egyéb adatbázisok

A Finlex mellett Finnországban léteznek jogszabályokat, ítélkezési gyakorlatot, a kormány törvényjavaslatait, valamint jogi szakirodalmat tartalmazó adatbázisok. Az Edilex és a Suomen laki átfogó internetes jogi tájékoztató szolgáltatásokat nyújt. Az Edilex és a Suomen laki a nemzeti jogszabályok és az ítélkezési gyakorlat adatbázisait tartalmazza, más anyagokkal együtt. A szolgáltatások többségére elő kell fizetni. Finnországban emellett a WSOYPro nyújt kereskedelmi jogi tájékoztató szolgáltatást. A legtöbb anyaghoz csak előfizetők férhetnek hozzá.

Utolsó frissítés: 02/02/2021

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.